

Г. С. Тротченко

«Відбиток» гендерних стереотипів у пареміях

Для того, щоб знайти та дослідити ті чи інші стереотипи, треба, по-перше, дати їм визначення. Отже, згідно з американським дослідником Уолтером Ліппманом, стереотипи – це упереджені думки, що рішуче керують усім процесом сприйняття. Вони маркують певні об'єкти як знайомі або незнайомі таким чином, що ледве знайомі здаються добре відомими, а незнайомі – далекими від розуміння. Вони збуджуються знаками, що варіюють від справжнього індексу до невизначеної аналогії.

Треба визнати, що ми живемо в світі стереотипів. Вони скрізь. Одні стереотипи мають тенденцію до змін, інші – залишаються досить стійкими, як, наприклад, гендерні стереотипи. Ці непорушні стереотипи вельми широко існують у питанні про типові та незмінні в характеристиці чоловіків та жінок, в їхньому темпераменті, здатностях, спонуканнях та цінностях. В масиві паремій, що був нами досліджений, ми виділили чотири основних гендерних стереотипа:

Стереотип 1. «Доля жінки – діти, кухня та церква».

Отже, згідно із зазначеною теорією, жінки повинні виховувати спільних (просимо зауважити) дітей, вести спільне (ще раз просимо зауважити) господарство, паралельно з цим деякі ще й працювати на сімей-

ний бюджет, у той час, як чоловіки, не обмежані такою «дрібницею», як діти та господарство, шукають себе в сучасному мінливому світі та роблять кар'єру. Наприклад: *«Чоловік у домі голова»*

Стереотип 2. «Жінка без чоловіка – неповноцінний член суспільства».

З давніх-давен вважалося, що добропорядна жінка повинна зробити в житті три речі: вийти заміж, народити дитину та навчитися «добре готувати». Жінка без чоловіка не може існувати. Знов таки, вона просто на це нездатна. Наприклад: *«Коли нема козака, то підеш і за пенька»*.

Стереотип 3. «Жінка – легковажна. Її не треба сприймати серйозно, бо в неї «сім п'ятниць на тиждень».

І вже зараз можна зробити висновок, що протягом цілого покоління нашого народу жіночий образ набував найгірших рис вдачі людини. Саме жінці притаманні були такі вади, як легковажність, зрада, непослідовність та «жіноча логіка», що якраз і є найяскравішим втіленням гендерних стереотипів по відношенню до дій жінки. Наприклад: *«З паном не дружись, а жінці не звійся»*.

Стереотип 4. «Жінка – це взагалі страшна річ... Усі біди через неї».

Фактично рівні поняття жіночого та чоловічого, тим не менш, закраплені негативним ставленням саме до жіночого. Наприклад: *«Баба гірша за скаженого їжака: хоч не вкусить, так наляка»*.

Протягом багатьох років мова насичувалася стереотипами та видавала їх за народну мудрість. Паремії, а отже і мова, крокують поряд з народом. Поряд крокують й гендерні стереотипи. Міцні, підступні та майже нездоланні, вони нав'язують нам хибні стандарти.